

Podstawy prawa karnego wykonawczego



rok akademicki 2018/2019

Aleksandra Polak-Kruszyk



Uniwersytet
Wrocławski

Wydział Prawa,
Administracji i Ekonomii

KATEDRA PRAWA KARNEGO WYKONAWCZEGO

Wprowadzenie

I. Charakterystyka zajęć

- 8 godzin (4 spotkania po 2h zajęciowe)
- 24.02.2019 r. Pojęcie i zakres prawa karnego wykonawczego. Źródła prawa karnego wykonawczego. Podstawowe zasady prawa karnego wykonawczego.
- 31.03.2019 r. Organy prawa karnego wykonawczego. Postępowanie wykonawcze. Zakres praw i obowiązków skazanego.
- 31.03.2019 r. Podstawowe założenia dotyczące wykonywania kary pozbawienia wolności. Wykonywanie kary grzywny. Wykonywanie kary ograniczenia wolności. Dozór elektroniczny.
- 26.05.2019 r. Podsumowanie zajęć; zaliczenie zajęć - test

II. Zaliczenie zajęć

- zaliczenie na ocenę
- praca w grupach na zajęciach (ocena z pracy w grupach - 50 % oceny końcowej)
- test (max. 30 pytań na podstawie prezentacji omówionych na zajęciach - 50 % oceny końcowej)

Wprowadzenie

III. Podręcznik

- Małgorzata Kuć „*Prawo karne wykonawcze*”

IV. Konsultacje

- (wskazane na stronie)

V. Kontakt

- za pośrednictwem poczty elektronicznej (adres wskazany na stronie internetowej) lub na konsultacjach (harmonogram wskazany na stronie)

VI. Obecność na zajęciach

- obowiązkowa (1 nieobecność możliwa)
- nieobecności usprawiedliwione należy zaliczyć na konsultacjach (max. do dnia poprzedzającego ostatnie zajęcia),
- Zarządzenie nr 18/2017 Dziekana Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie monitorowania obecności na zajęciach na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii UWr

Monitorowanie obecności na zajęciach

Zarządzenie nr 18/2017 Dziekana Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie monitorowania obecności na zajęciach na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uwr

§ 2

1. W przypadku trzech kolejno występujących po sobie nieusprawiedliwionych nieobecnościach prowadzący zajęcia zobowiązany jest najpóźniej w terminie 5 dni od wystąpienia trzeciej nieobecności, dostarczyć do dziekanatu w formie pisemnej listę tych osób wraz z numerami albumu, z wyjątkiem studentów, którzy uzyskali zgodę na eksternistyczne zaliczanie niektórych zajęć, zgodnie z Regulaminem studiów w Uniwersytecie Wrocławskim.
2. Dziekanat potwierdza prowadzącemu zajęcia kopię listy zgłoszonych studentów, o których mowa w ust. 1.

§ 3

1. Po uzyskaniu informacji, Dziekan może skreślić studenta z listy studentów.

Monitorowanie USOSweb

Uchwała nr 103/IX/2015 Rady Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 21 września 2015 r. W sprawie dokumentowania przebiegu studiów na jednolitych studiach magisterskich, studiach pierwszego i drugiego stopnia oraz w innych sprawach dydaktycznych na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii UWr

§ 4

1. Student ma obowiązek sprawdzić bez zbędnej zwłoki na swoim koncie indywidualnym w USOSweb uzyskaną ocenę (w tym brak oceny) z określonych zajęć (ćwiczeń, egzaminu, wykładu niekończącego się egzaminem, etc.) wprowadzoną przez zaliczającego dane zajęcia do USOS.
2. Student uwagi i zastrzeżenia w zakresie uzyskanej oceny (w tym braku oceny) zgłasza w formie pisemnej (podanie lub mail) bezpośrednio do zaliczającego właściwe zajęcia w USOS najpóźniej w terminie 3 dni roboczych od daty zamknięcia protokołu.

Pojęcie prawa karnego wykonawczego

Prawo karne wykonawcze to zespół (ogół) norm prawnych, regulujących stosunki społeczne powstałe w konsekwencji orzeczenia, a następnie wykonywania prawomocnych lub podlegających wykonaniu rozstrzygnięć sądowych zapadłych w postępowaniu karnym, w postępowaniu w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe, w postępowaniu w sprawach o wykroczenia oraz w przedmiocie wykonania kar porządkowych i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności.

- ▶ Stanowi trzecią gałąź szeroko rozumianej nauki prawa karnego (**obok prawa karnego materialnego i prawa karnego procesowego**)
- ▶ Wykazuje z nimi ścisły związek. Przedmiot wszystkich wymienionych dyscyplin prawa jest wspólny, choć każda z nich ma do spełnienia inną rolę, normuje inny obszar. Czynnikiem zespalającym te różne źródła prawa jest cel, jakiemu te przepisy służą
- ▶ Obejmuje normy prawne regulujące wykonywanie orzeczeń wydanych w postępowaniu karnym, w postępowaniu w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe, w postępowaniu w sprawach o wykroczenia oraz kar porządkowych i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności.
- ▶ Nauka prawa karnego wykonawczego należy do zespołu nauk prawnych. Jako dyscyplina naukowa ma wyodrębniony przedmiot.
- ▶ Prawo karne wykonawcze należy traktować jako odrębną gałąź prawa.

Prawo karne wykonawcze

Musi korzystać lub wspierać się na innych dziedzinach prawa tj.:

- ▶ prawa administracyjnego,
- ▶ prawa cywilnego,
- ▶ prawa pracy,
- ▶ prawa konstytucyjnego,
- ▶ Prawa międzynarodowego

Prawo karne wykonawcze

Pozostaje w ścisłym związku z takimi naukami jak:

- ▶ Penologia (nauka o karze)
- ▶ Kryminologia (nauka o przestępcy, przestępstwie, objawach i przyczynach przestępczości i innych związanych z nią zjawiskach patologii społecznej oraz metodach ich eliminacji)
- ▶ Psychologia (psychologia sądowa i penitencjarna)
- ▶ Pedagogika (pedagogika resocjalizacyjna)
- ▶ Socjologia (socjologia prawa)
- ▶ Psychiatria (psychiatria sądowa)
- ▶ Polityka Kryminalna (nauka o działalności organów państwowych w zakresie wymiaru sprawiedliwości)

Pojęcie prawa penitencjarnego

Obejmuje ono całokształt norm prawnych, regulujących stosunki społeczne, które powstały w następstwie tymczasowego aresztowania i orzeczenia kary pozbawienia wolności oraz środków karnych skutkujących pozbawieniem wolności przez uprawnione do tego organy państwowe.

- ▶ Prawo penitencjarne swoją nazwę zapożyczyło z nauki o wykonywaniu kary pozbawienia wolności sięgającej początków XVIII wieku.
- ▶ Słowo **penitentia** (*pokuta, skrucha*) określało cel wprowadzonej do katalogu kar samoistnej kary pozbawienia wolności. Celem tym była ścisła izolacja skazanego oraz wymuszenie skruchy i pokuty środkami oddziaływania religijnego i w konsekwencji wewnętrznej poprawy skazanego.
- ▶ Prawo penitencjarne jest wyodrębnioną częścią prawa karnego wykonawczego.

Źródła prawa karnego wykonawczego

Art. 87 ust. 1 Konstytucji RP, stanowi: iż „źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia”

Wśród umów międzynarodowych będących źródłami prawa karnego wykonawczego należy wymienić:

- ▶ Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych z 19.12.1966 r., przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych, ratyfikowany przez Polskę w 1977 r. (Dz.U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167)
- ▶ Europejską Konwencję Praw Człowieka z 4.11.1950 r. (Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności), sporządzoną w Rzymie, ratyfikowaną przez Polskę w 1993 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.)
- ▶ Konwencję o zapobieganiu torturom:
 - Konwencja z 10.12.1984 r. w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych, ratyfikowaną przez Polskę w 1989 r. (Dz.U. z 1989 r. Nr 63, poz. 378)
 - Europejską Konwencję z 26.11.1987 r. o zapobieganiu torturom oraz niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu, podpisaną w Strasburgu, ratyfikowaną przez Polskę w 1994 r. (Dz.U. z 1995 r. Nr 46, poz. 238 ze zm.).

Źródła prawa karnego wykonawczego

Art. 87 ust. 1 Konstytucji RP, stanowi: iż „źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia”

Warto wspomnieć o istotnym znaczeniu dla prawa karnego wykonawczego dokumentów niemających rangi umów międzynarodowych:

- ▶ Reguł Minimalnych dotyczących postępowania z więźniami (Reguły ONZ) uchwalonych jako rezolucje i zalecenia I Kongresu ONZ w sprawie zapobiegania przestępczości i postępowania z więźniami (Genewa 22.8.-3.9.1955 r.)
- ▶ Zaleceń Rec (2006)2 Komitetu Ministrów dla krajów członkowskich na temat Europejskich Reguł Więziennych, Załącznik do Zalecenia Rec (2006)2 (powoływane jako **Europejskie Reguły Więzienne**).
- ▶ Dokumenty te nie mają rangi umów międzynarodowych i nie stanowią ani źródła prawa międzynarodowego, ani źródła prawa karnego wykonawczego. Mają natomiast istotne znaczenie w zakresie budowania standardów penitencjarnych.

Źródła prawa karnego wykonawczego

Art. 87 ust. 1 Konstytucji RP, stanowi: iż „źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia”

Wśród ustaw źródłem prawa karnego wykonawczego o podstawowym znaczeniu jest:

- ▶ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 652 z późn. zm.). dalej KKW
- ▶ Ustawa z dnia 4 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. Nr 79, poz. 523 ze zm.)
- ▶ Ustawa z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności (Dz.U. Nr 123, poz. 777 ze zm.)
- ▶ Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz.U. Nr 98, poz. 1071 ze zm.)
- ▶ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 182 ze zm.)

Źródła prawa karnego wykonawczego

Art. 87 ust. 1 Konstytucji RP, stanowi: iż „źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia”

Wśród rozporządzeń będących źródłem prawa karnego wykonawczego można wymienić m.in.:

- ▶ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. 2016 poz. 2231)
- ▶ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania (Dz.U. 2016 poz. 2290)
- ▶ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 sierpnia 2003 r. w sprawie oddziaływań penitencjarnych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Rozporządzenie zmieniające z dnia 26 listopada 2012 r.)
- ▶ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 listopada 2016 r. w sprawie sposobu i trybu prowadzenia nauczania w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U. 2016 poz. 2004)
- ▶ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad zatrudniania skazanych (Rozporządzenie zmieniające z dnia 31 lipca 2017 r.)

Kodeks karny wykonawczy

*Podstawowym źródłem prawa karnego wykonawczego jest **Kodeks karny wykonawczy z 6 czerwca 1997**. Zastąpił on **Kodeks karny wykonawczy z 19 kwietnia 1969 r.***

- ▶ Kodeks karny wykonawczy składa się z 4 części: części ogólnej, części szczególnej, części wojskowej, części końcowej.
- ▶ Część ogólna Kodeksu ma 7 rozdziałów, które zawierają normy regulujące:
 - 1) zakres obowiązywania Kodeksu,
 - 2) organy postępowania wykonawczego,
 - 3) status skazanego,
 - 4) postępowanie wykonawcze,
 - 5) nadzór penitencjarny,
 - 6) zatarcie skazania,
 - 7) uczestnictwo społeczeństwa w wykonywaniu orzeczeń, pomoc w społecznej readaptacji skazanych oraz Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.
- ▶ Część ogólna zawiera przepisy, które odnoszą się do wykonywania wszystkich orzeczeń w sprawach wymienionych w art. 1 § 1 KKW

Kodeks karny wykonawczy

- ▶ **Część szczególna Kodeksu zawiera 8 rozdziałów, dotyczących:**
 - 1) grzywny,
 - 2) kary ograniczenia wolności,
 - 3) kary pozbawienia wolności,
 - 4) praw i obowiązków kuratorów sądowych, wykonywania dozoru, warunkowego umorzenia postępowania oraz warunkowego zawieszenia wykonania kary,
 - 5) środków karnych,
 - 6) środków zabezpieczających,
 - 7) należności sądowych,
 - 8) tymczasowego aresztowania.
 - 9) umieszczenie tymczasowo aresztowanych i skazanych odbywających karę pozbawienia wolności wdzielonych pomieszczeniach lub pomieszczeniach dla osób zatrzymanych.
- ▶ **Część wojskowa Kodeksu zawiera 5 rozdziałów, regulujących:**
 - 1) przepisy ogólne,
 - 2) karę ograniczenia wolności,
 - 3) karę pozbawienia wolności i karę aresztu wojskowego,
 - 4) środki karne,
 - 5) tymczasowe aresztowanie. tymczasowe aresztowanie.
- ▶ **Część końcowa zawiera 2 rozdziały, poświęcone:**
 - 1) objaśnieniu wyrażeń ustawowych,
 - 2) przepisom przejściowym i końcowym.

Zasady prawa

*Zasady prawa są normami prawnymi nakazującymi (zakazującymi) realizowanie określonej **wartości**. Przedmiotem obowiązku jest zatem spełnienie danej wartości, w przeciwieństwie do zwykłych norm (reguł), gdzie przedmiotem obowiązku jest określone zachowanie adresata tej normy.*

To normy obowiązującego prawa lub ich logiczne konsekwencje, oceniane jako **podstawowe** dla danego systemu prawa bądź jego części

Są określane jako:

- ▶ reguły (dyrektywy) postępowania,
- ▶ prawidłowości, wytyczne działania, idee
- ▶ charakterystyka określonego typu rozstrzygnięć instytucjonalnych,
- ▶ sformułowanie słowne jakiejś odpowiednio ogólnej oceny.

Katalog zasad prawa karnego wykonawczego:

Zasady ogólne (naczelne):

- ▶ zasada praworządności (gwarancyjna),
- ▶ zasada humanitaryzmu i poszanowania godności ludzkiej.

Zasady stanowiące kontynuację podstawowych zasad prawa karnego materialnego i procesu karnego w stadium wykonania orzeczenia:

- ▶ zasada ciągłości orzecznictwa,
- ▶ zasada kontradyktoryjności,
- ▶ zasada prawa do obrony,
- ▶ zasada skargowości i działania z urzędu,
- ▶ zasada bezpośredniości,
- ▶ zasada instancyjności i kontroli
- ▶ zasada prawdy materialnej.

Katalog zasad prawa karnego wykonawczego:

Zasady swoiste dla prawa karnego wykonawczego:

- ▶ zasada współdziałania ze społeczeństwem,
- ▶ zasada ustawowego ograniczania korzystania z praw i wolności przez skazanych,
- ▶ zasada podmiotowości,
- ▶ zasada sądowej kontroli pozasądowych organów postępowania wykonawczego,
- ▶ zasada podporządkowania sądowi procesu wykonania orzeczenia,
- ▶ zasada indywidualizacji w wykonywaniu kar,
- ▶ zasada elastycznej modyfikacji kar i innych środków reakcji na przestępstwo,
- ▶ zasada resocjalizacji i społecznej readaptacji.

Zasady ogólne

Zasada praworządności

- ▶ **ZASADA PRAWORZĄDZNOŚCI (GWARANCYJNA):** nakaz ścisłego przestrzegania przepisów prawa, nakaz działania wyłącznie na podstawie prawa.
- ▶ Tryb i formy działania wszystkich podmiotów postępowania wykonawczego oraz organów tego postępowania opierać muszą się o przepisy kkw i aktów wykonawczych wydanych na jego podstawie. Każde działanie w toku postępowania wykonawczego niezgodne z przepisami prawa jest sprzeczne z zasadą praworządności.
- ▶ ważnymi mechanizmami, które należy wpisywać w zakres zasady praworządności są wszelkie formy prawnej i administracyjnej kontroli i nadzoru nad wykonywaniem orzeczeń (art. 6 kkw - prawo do składania wniosków i zażaleń przez skazanego, art. 7 kkw - tryb skargowy, art. 8 kkw - prawo do obrony, art. 32-36 kkw - nadzór penitencjarny oraz działalność nadzorcza CZSW i podległych mu organów).

Zasady ogólne

Zasada humanitaryzmu i poszanowania godności ludzkiej

- ▶ **ZASADA HUMANITARYZMU I POSZANOWANIA GODNOŚCI LUDZKIEJ:** wyrażona bezpośrednio w art. 4 §1 kkw. - *kary, środki karne, zabezpieczające i zapobiegawcze wykonuje się w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności ludzkiej skazanego. Zakazuje się stosowania tortur lub niehumanitarnego albo poniżającego traktowania i karania skazanego.*
- ▶ Ma na celu ochronę ludzkiej godności osoby prawomocnie skazanej. Osobie takiej nie możemy na żadnym etapie postępowania wykonawczego odmawiać szacunku. Nawet najbardziej niebezpieczny przestępca nie traci przymiotu przynależności do rodzaju ludzkiego. W tym sensie obowiązek godnego, ludzkiego traktowania skazanego jest niezależny od rodzaju i wagi przewinienia oraz karnoprawnej reakcji na ten czyn.

Zasady stanowiące kontynuację podstawowych zasad w stadium wykonania orzeczenia:

zasada ciągłości orzecznictwa, zasada kontradyktoryjności

- ▶ **ZASADA CIĄGŁOŚCI ORZECZNICTWA:** wyraża się w jedności celów orzekania i wykonywania kar, przy uwzględnieniu zasadniczej różnicy w środkach służących do osiągnięcia wyznaczonych celów w poszczególnych stadiach postępowania karnego, zmierza jednakże do wspólnego mianownika jakim jest walka z przestępczością.
- ▶ **ZASADA KONTRADYKTORYJNOŚCI:** wyraża dyrektywę takiego zorganizowania procesu, aby toczył się w formie sporu równouprawnionych stron przed bezstronnym i obiektywnym sądem.
- ▶ w postępowaniu wykonawczym zasada ta na tle obowiązującego kkw jest wyraźnie zaznaczona w **art. 6 § 1 kkw**. Zgodnie z powołanym przepisem skazany może składać wnioski o wszczęcie postępowania przed sądem i brać w nim udział jako strona oraz wnosić zażalenia na postanowienia wydane w postępowaniu wykonawczym.

Zasady stanowiące kontynuację podstawowych zasad w stadium wykonania orzeczenia:

zasada prawa do obrony,

- ▶ **ZASADA PRAWA DO OBRONY:** Zaliczyć można ją do najważniejszych z katalogu praw człowieka. Zasada ta znajduje swoje potwierdzenie w Konstytucji RP (art. 42 ust.2) oraz licznych dokumentach międzynarodowych. *Każdy przeciwko komu prowadzone jest postępowanie karne, ma prawo do obrony we wszystkich stadiach postępowania. Może on w szczególności wybrać obrońcę, lub na zasadach określonych w ustawie korzystać z obrońcy z urzędu.*
- ▶ **Art. 6 EKPC-** minimalny standard rzetelnego procesu.
- ▶ wyrażona *expressis verbis* w art. 8 § 1 kkw, gdzie ustawodawca stanowi, iż w postępowaniu wykonawczym skazany może korzystać z pomocy obrońcy ustanowionego w tym postępowaniu.

Zasady stanowiące kontynuację podstawowych zasad w stadium wykonania orzeczenia:

zasada skargowości i działania z urzędu

- ▶ **ZASADA SKARGOWOŚCI I DZIAŁANIA Z URZĘDU:**
- ▶ przeciwstawne założenia zasady
- ▶ zasadą rządzącą postępowaniem wykonawczym jest **zasada działania z urzędu**
- ▶ kara jest sankcją, proces wykonania takiej sankcji musi następować z urzędu, w sposób niezależny od woli stron, zwłaszcza skazanego
- ▶ **Ograniczenie zasady skargowości**
- ▶ art. 19 § 1 kkw „w postępowaniu wykonawczym, w odniesieniu do postępowań incydentalnych sąd może orzekać na wniosek prokuratora, skazanego albo jego obrońcy oraz z urzędu, a jeżeli ustawa tak stanowi - na wniosek innych osób.”

Zasady stanowiące kontynuację podstawowych zasad w stadium wykonania orzeczenia:

*zasada bezpośredniości,
zasada instancyjności i kontroli*

- ▶ **ZASADA BEZPOŚREDNIOŚCI:** zasada bezpośredniości to dyrektywa, w myśl której organ postępowania powinien zetknąć się ze źródłem i środkiem dowodowym osobiście.
- ▶ na gruncie prawa karnego wykonawczego zasada ta nie jest w pełni realizowana.
- ▶ **ZASADA INSTANCYJNOŚCI I KONTROLI:**
- ▶ zasada ta wyraża dyrektywę w myśl której decyzje i czynności zapadłe w postępowaniu wykonawczym podlegają kontroli, która realizowana powinna być przez organ wyższej instancji. Zasada ta znajduje najszersze odbicie w postępowaniu przed sądem. Jej wyrazem są przepisy art. 6 §1 *in fine* oraz art. 20 kkw.
- ▶ W kkw kontrola instancyjna charakteryzuje się dwoma zasadniczymi cechami po pierwsze, uruchamia ją wniosek osoby zainteresowanej w zreformowaniu danej decyzji, a po drugie, jest to kontrola osądzająca, a nie interwencyjna (Organ kontrolujący w ramach swoich kompetencji nie narzuca organowi kontrolowanemu sposobu rozstrzygnięcia, gdyż albo sam je koryguje, albo zwraca sprawę do ponownego postępowania)

Zasady stanowiące kontynuację podstawowych zasad w stadium wykonania orzeczenia:

zasada prawdy materialnej

- ▶ **ZASADA PRAWDY MATERIALNEJ:** podstawą wszystkich decyzji powinny być ustalenia faktyczne zgodne z rzeczywistością. Wszystkie konsekwencje tej zasady musimy rozciągać na postępowanie wykonawcze.
- ▶ **art. 14 kkw** - pozwala na zebranie informacji dotyczących skazanego, w szczególności w drodze wywiadu środowiskowego przeprowadzonego przez kuratora sądowego,
- ▶ **art. 22§ 2 kkw** - stwarza możliwość dopuszczenia do udziału w posiedzeniu wszelkich osób o ile ich udział może mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia,
- ▶ **art. 23 §2 kkw** - pozwala na przesłuchanie skazanego w drodze pomocy sądowej przez sąd, w którego okręgu skazany przebywa
- ▶ **art. 24 kkw** - w myśl którego jeżeli ujawnią się nowe lub poprzednio nie znane okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia, sąd może w każdym czasie zmienić lub uchylić poprzednie postanowienie.

Zasady swoiste dla prawa karnego wykonawczego:

zasada współdziałania ze społeczeństwem, zasada ustawowego ograniczania korzystania z praw i wolności przez skazanych

- ▶ **ZASADA WSPÓLDZIAŁANIA ZE SPOŁECZEŃSTWEM:** na podstawie wskazanych przepisów w wykonywaniu kar, środków karnych, zabezpieczających i zapobiegawczych, w szczególności związanych z pozbawieniem wolności, mogą współdziałać stowarzyszenia, fundacje, organizacje oraz instytucje, jak również kościoły i inne związki wyznaniowe oraz osoby godne zaufania.
- ▶ **Rozdział VII (art.38-43) zatytułowany „Uczestnictwo społeczeństwa w wykonywaniu orzeczeń oraz pomoc w społecznej readaptacji skazanych”**
- ▶ **ZASADA USTAWOWEGO OGRANICZANIA KORZYSTANIA Z PRAW I WOLNOŚCI PRZEZ SKAZANYCH:** zasada ta sformułowana jest w art. 4 §2 kkw, *skazany zachowuje prawa i wolności obywatelskie, a ich ograniczenie może wynikać jedynie z ustawy oraz z wydanego na jej podstawie prawomocnego orzeczenia.*
- ▶ W myśl omawianej zasady skazany zachowuje wszystkie prawa i wolności wynikające z Konstytucji, które nie zostały odjęte mu na mocy ustawy i prawomocnego orzeczenia.

Zasady swoiste dla prawa karnego wykonawczego:

*zasada podmiotowości,
zasada sądowej kontroli pozasądowych organów postępowania wykonawczego,*

- ▶ **ZASADA PODMIOTOWOŚCI:** Zasada podmiotowości wyrażona jest wprost w art. 5 §1 kkw. W powołanym przepisie możemy przeczytać, że skazany jest podmiotem określonych w niniejszym kodeksie praw i obowiązków.
- ▶ Podkreślenie podmiotowości skazanego jest skutecznym mechanizmem umacniającym jego pozycję w prawie karnym wykonawczym, ma to istotne znaczenie w kontekście założeń postępowania wykonawczego, gdzie niejednokrotnie skazany wobec organów wykonawczych pozostaje w stosunku uzależnienia i podległości.
- ▶ **ZASADA SĄDOWEJ KONTROLI POZASĄDOWYCH ORGANÓW POSTĘPOWANIA WYKONAWCZEGO:** w ramach postępowania wykonawczego mamy do czynienia z całym szeregiem organów, niejednokrotnie mających charakter administracyjny.
- ▶ zapadające w związku z przebiegiem postępowania wykonawczego decyzje nie zawsze mają charakter orzeczenia sądowego zaskarżalnego na zasadach ogólnych. Jej wyrazem jest wyposażenie skazanego w prawo do „środka odwoławczego” na przedmiotowe decyzje organów postępowania wykonawczego, gwarantując tym samym, że decyzje tych organów nie są aktami ostatecznymi i mogą być zweryfikowane.
- ▶ Art. 7 k.k.w. skazany może zaskarżyć do sądu decyzję organu wymienionego w art. 2 pkt 3-6 i 10 kkw z powodu jej niezgodności z prawem.

Zasady swoiste dla prawa karnego wykonawczego:

*zasada podporządkowania sądowi procesu wykonania orzeczenia,
zasada indywidualizacji w wykonywaniu kar,*

- ▶ **ZASADA PODPORZĄDKOWANIA SĄDOWI PROCESU WYKONANIA ORZECZENIA:** Zasada podmiotowości wyrażona jest wprost w art. 5 §1 kkw. W powołanym przepisie możemy przeczytać, że skazany jest podmiotem określonych w niniejszym kodeksie praw i obowiązków.
- ▶ Podkreślenie podmiotowości skazanego jest skutecznym mechanizmem umacniającym jego pozycję w prawie karnym wykonawczym, ma to istotne znaczenie w kontekście założeń postępowania wykonawczego, gdzie niejednokrotnie skazany wobec organów wykonawczych pozostaje w stosunku uzależnienia i podległości.
- ▶ **ZASADA INDYWIDUALIZACJI W WYKONYWANIU KAR:** Zasada ta oznacza, iż postępowanie wykonawcze, w toku realizacji celów stawianych poszczególnym karom i środkom reakcji na przestępstwo powinno być procesem dopasowanym do indywidualnych potrzeb skazanego. Zasada ta realizowana jest wyraźnie w toku wykonywania środków probacyjnych oraz kary pozbawienia wolności.

Zasady swoiste dla prawa karnego wykonawczego:

*zasada elastycznej modyfikacji kar i innych środków reakcji na przestępstwo,
zasada resocjalizacji i społecznej readaptacji.*

- ▶ **ZASADA ELASTYCZNEJ MODYFIKACJI KAR I INNYCH ŚRODKÓW REAKCJI NA PRZESTĘPSTWO :** Chodzi tu o wpisany w postępowanie wykonawcze proces stałego i konsekwentnego dopasowywania treści zastosowanej sankcji do ulegających przekształceniu w miarę postępów w oddziaływaniu na skazanych form i metod tego oddziaływania.
- ▶ w toku wykonywania orzeczenia wielokrotnie może zachodzić potrzeba jego modyfikowania, wywołana bądź oczekiwanymi zmianami (**progresja**), bądź pojawieniem się niepokojących oznak pogłębiania się przyczyn wykolejenia społecznego (**regresja**).
- ▶ **ZASADA RESOCJALIZACJI I SPOŁECZNEJ READAPTACJI:**
- ▶ Ideę resocjalizacji zaliczyć należy do fundamentalnych zasad prawa karnego wykonawczego
- ▶ Wykonywanie kary pozbawienia wolności, w myśl art. 67 § 1 kkw, *ma na celu wzbudzenie w skazanym woli współdziałania w kształtowaniu jego społecznie pożądanых postaw, w szczególności poczucia odpowiedzialności oraz potrzeby przestrzegania porządku prawnego i tym samym powstrzymania się od powrotu do przestępstwa*